

gult által lobogtatót zászlót és ne vonják meg támogatásukat atól sem, akit az elkötelezés a nagy vezér méltatlan utódjául kijelölt!

És végül hozzád szólok kicsi Nyikó vidéke. Mélyéig székely földed melegen és erősen ölelje fáradtan pihenni tért fiadat, nyugtassa egy életen át nyugtalan szivét! Néped köztudatként őrizze jellemét, a munkássága intelmeit.

Valljad elvben és gyakorlatban tanításaiból leszürethető parancsolatát: a földnek szeretetét és a gyermekáldásnak szeretetét! Fogjad görcsösen talajodat, nemesnek összetartónak neveld gyermekeseregedet! Magad légy szerencséd kovácsa, hidd meg, aki magán segít, azt az Isten is támogatja.

A sir meg, melyből szivig ható gyökerek révén virágillattal és fára szálló madár dalával üzen a vezér, legyen a béke otthona és zarándok-hely, ahová késő unokák eljönnek hálát lerónni és erőt meríteni a kiméretlen élet küzdelmeihez. *Dr. Lőrinczi István.*

A tetőn.

A tetőn állok.

*Milyen nehéz volt ide jutni!
Hányszor kellett ziháló mellel,
szakadt inakkal, megroggyant lábbal
egy-egy elért sziklacsucsról
ujra a mélybe visszacsuszni!*

A tetőn állok.

*Látom, mások is így róják az utat,
Előre lépnek, visszacsusznak,
erős öklök gyöngé melleket bezuznak,
nagy markok sokat markolnak,
hosszu ujjak messzire nyulnak
és a leütöttek, mellbevertek,
sáros csizmákkal tiport
álmodó, vágyó, reménykedő,
megváltó kereszteteket hordó lelkek
sírnak, sírnak, sírnak.*

A lejtőn csatázva tetőre hágni:

*nyomorult, eltorzult végzet.
Ide Krisztus kell,
hogy a sujtó öklöt lefogja,
a tipró csizmát felfogja
és a megváltó kereszt alatt síróknak megmutassa,
az ég küszöbe a Golgotha.*

Dobai István verseiből.

Varga Dénes

1851—1938.

1938 december hó 6-án a tordai unitárius templomból nagy részvétellel temették el néhai Varga Dénes nyug. gimnáziumi igazgatót, az Unitárius Egyház nagy halottját, kiben a tordai unitárius egyházközség egyik legnagyobb hívét, Dr. Varga Béla püspök ur pedig édesapját veszítette el.

Varga Dénes Székelyszentmihályon született 1851 október 20-án. Tanulmányait, mint maga írja „A tordai unitárius gimnázium története” című könyvében, a falusi iskolában kezdte, a harmadik elemi osztálytól a második gimnáziumi osztályig Torozskón, a harmadiktól az ötödikig Tordán, a hatodiktól kezdve Kolozsvárt folytatta, hol 1873-ban érettségizett „kitünő eredménnyel”. Középiskolai tanulmányai elvégzése után a papi pályát választotta és a három éves teológiai tanfolyamot elvégezve a papi szigorlatot „dicséretesen” tette le. Közben beiratkozott a kolozsvári egyetem bölcsészeti karára és történelem-földrajzból tanári oklevelet szerzett. Időközben egyházi főhatóságunk kiküldötte a Manchester New College-ba, tanulmányutra, honnan két évi tanulás után 1881 nyarán jött haza. Hazajövele után mindjárt a tordai unitárius gimnáziumban, illetve akkor már állami polgári fiúiskolában nyert elhelyezést, mint a görög és latin nyelvek tanára, az időközben budapesti lelkésznek megválasztott Derzsi Károly helyett. Papnak az 1883-ik évi vargyasi zsinaton szentelték fel, mely évben egyben a tordai állami polgári iskolában rendes tanárrá nevezték ki.

Pálffy Károly tordai polgári iskolai igazgató 1888-ban történt elhalálózása után, az állammal kötött szerződés értelmében, Egyházi Képviselő Tanácsunk Varga Dénest ajánlotta a megüresedett igazgatói állásra, melyet el is nyert. Az állammal kötött 27 éves szerződés lejártá után egyházunk 1905-ben visszaállította a tordai unitárius gimnáziumot, melynek igazgatását az intézet fennállásáig végezte. Az új állami fiugimnázium felállítása után az unitárius gimnázium megszűnván, munkálkodását az állami gimnáziumban folytatta nyugalomba vonulásáig.

Varga Dénes kora ifjúságától nagy vonzalmat érzett a történelemtudomány iránt. Nagy munkása volt az oknyomozó történelemnek és a történelembölcseletnek. A régi jó időknek kevés hozzá hasonló nevelője volt ifjúságunknak, ki megérezte milyen kötelezettséget ró nemzete fiaira az „ujjászületés” és tisztánlátásával lán-goló faji öntudatot, ősi értéinkhez való szívós ragaszkodást kívánt. Tanítványainak szigorú fegyelmezője, de egyben mindig atyai barátja volt. Nemzedékek kerültek ki keze alól, kiknek emlékezetéből sohasem mosódik el az igaz ember, a szerénységében és őnzetlen munkálkodásában példaadó tanár képe.

Varga Dénes értékes irodalmi munkásságot fejtett ki a „Keresztény Magvető” c. folyóiratban, valamint számos tanügyi köz-